

2016/3. DÖNEM SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK SINAVI

MUHASEBE DENETİMİ SINAVI SORULARI

3 ARALIK 2016 CUMARTESİ

Soru 1. Aşağıdakileri açıklayınız. **(40 Puan)**

- a) Denetim modelinde bulgu riski (10 Puan)
- b) İç denetçi – dış denetçi farkı (10 Puan)
- c) Şekli denetim (10 Puan)
- d) Bağımsız denetim (10 Puan)

Soru 2. Bir denetçinin yapısal risk değerlendirmesi yaparken dikkate alması gereken başlıca faktörler nelerdir? Maddeler halinde sıralayınız. **(30 Puan)**

Soru 3. Aşağıdaki sorulara cevap veriniz. **(30 Puan)**

- a) İşletmeler açısından iç kontrollerin amacı nelerdir? Maddeler halinde sıralayınız.
- b) Denetim kavramının kontrol kavramından farklılıkları nelerdir? Maddeler halinde sıralayınız.

CEVAP 1:

Denetim Modelinde Bulgu Riski:

Mali tablolarda var olan önemli bilgi yanlışlığını denetçinin denetim prosedürleriyle bulamaması riskidir. Bulgu riski denetim prosedürlerinin ve bunların denetçi tarafından uygulanmasındaki etkinliğinin bir fonksiyonudur. Bu risk, bir hesap kalanının veya işlem türünün tamamının denetçi tarafından denetlenmediği durumlarda var olan belirsizlikten doğar (örnekleme riski) veya denetçinin uygun olmayan denetim prosedürlerini seçmesinden, uygun bir prosedürü yanlış uygulamasından ya da denetim sonuçlarını yanlış yorumlamasından kaynaklanan belirsizliklerden doğabilir.

İç Denetçi – Dış Denetçi Farkı:

1- Bağımsızlık yönünden

İç Denetçi Firma yöneticilerinin talimatlarını yerine getirir bu yüzden bağımlı denetçidir. Bağımsız denetçiler ise yaptıkları çalışmalarda tamamen bağımsızdırlar.

2- Sorumluluk yönünden

İç denetçiler yaptıkları denetimler ve sonuçların raporlanması hususunda yönetime karşı sorumludur.

Bağımsız denetçiler ise yaptıkları denetim faaliyetlerinden tüm kamuya karşı sorumludur.

3- Belirlenen Ölçütler yönünden

İç denetçi işletme içinde yönetim tarafından kabul edilmiş politikaları ve işletme dışında kanun ve yönetmelikleri ölçüt kabul eder.

Bağımsız denetçi ise Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerini esas alır

4- Çalışma alanı yönünden

İç denetçi iç kontrol sisteminin kurulduğu gibi işleyip işlemediğinden, güvenilir mali tabloların zamanında hazırlanması, güvenilir bilgi sağlanması ve muhasebe bilgilerinin tam ve doğru olmasının sağlanması gibi görevleri yürütür.

Bağımsız denetçi ise ileri sürülen mali tabloların mevzuata ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygunluk derecesini belirleme amacını güder.

5- Sonuçların raporlanması yönünden

İç denetim sonucu ortaya çıkan raporlar işletme içinde değerlendirilir kamuya duyurulmaz. Ancak bağımsız denetçinin raporları kamuya duyurulur.

NİTELİKLER

Görevlendirme

İÇ DENETÇİ

İşletme yönetimince atanır

BAĞIMSIZ DENETÇİ

Üçüncü kişiler, ortaklarca görevlendirilir

Mali bilgilerin güvenilirliğini sağlar

Amaç

İşletme yönetiminin ihtiyaçlarına hizmet eder

Görev kapsamı

İşletme yönetimi belirler

Rapor verilen kimse

İşletme yönetimine

Yetki kaynağı

Yönetimce verilen yetki

Sorumluluk

İşletme yönetimine karşı

Mali tabloları denetler

Üçüncü kişilere

Yasa ve yönetmelikler

Kusurlu olduklarında yasa önünde sorumludur

Bilgi ve görgü

İşletmeden işletmeye değişir

Bağımsızlık derecesi

İşletme çalışanı olduğundan sınırlıdır

Muhasebe uzmanı olması gerekir

Bağımsızlık yüksektir

Çalışma zamanı

Yıl boyunca her zaman

Dönem içinde arızı, genellikle dönem sonları

Çalışmanın

ayrıtı

derecesi

Ayrıntılı çalışmalar yapar

Genellikle ayrıntılı çalışma imkanı yoktur

Şekli Denetim:

Şekli denetim: İşletmede tutulan muhasebe kayıtlarının şekil açısından uygunluğunun araştırıldığı uygunluk denetimidir. Vergi incelemeleri bir usul denetimidir. Kayıtların V.U.K. hükümlerine uygun olarak kaydedilip kaydedilmediğinin araştırılmasıdır.

(Maddi denetim: İşletme varlıklarında değişiklik doğuran işlemlerin gerçeğe ve amaca uygunluğu ile defter, hesap ve değerlendirme ölçüleri ışığında doğru olarak kaydedilip kaydedilmediğini inceler. Mali tablo kalemlerinin içerik ve özü açısından incelenmesi maddi denetim işlemidir. Vergi incelemelerinde beyan edilen kazancın doğru olup olmadığına ilişkin envanter incelemeleri, hasılat incelemeleri de maddi denetim kapsamındadır.)

Yıl içerisinde kapanış gününden önce yürütülen denetime ön denetim denir. Ön denetim çalışmaları şekli denetim niteliğindedir.

Bağımsız Denetim:

Bağımsız denetim, işletmelerin yıllık finansal tablo ve diğer finansal bilgilerinin, bu tablo ve bilgiler için belirlenen kriterlere (örneğin, uluslararası finansal raporlama standartlarına) uygunluğu ve doğruluğu hususunda, makul güvence sağlayacak yeterli ve uygun bağımsız denetim kanıtlarının elde edilmesi amacıyla, genel kabul görmüş bağımsız denetim standartlarında öngörülen gerekli tüm bağımsız denetim tekniklerinin uygulanarak, defter, kayıt ve belgeler üzerinden denetlenmesi ve değerlendirilerek rapora bağlanması ifade eder.

CEVAP 2:

Yapısal Risk (YR) : İlgili kontrollerin olmadığı varsayılarak, tek tek veya bütün olarak önemli bir yanlışlık için ilgili iddianın duyarlılığıdır. Bazı hesap kalemleri, açıklamalar ve işlem grupları için böyle bir yanlışlık riski diğerlerine göre daha yüksektir. Örneğin, karmaşık hesaplamalar, basit olanlara göre daha yüksek yanlışlık riski taşır veya kasa hesabı, kömür stoğuna göre daha risklidir. İşleme dışındaki riskler de dolaylı olarak YR'yi artırabilir. Denetçi, finansal tabloların önemli yanlışlıklara hassasiyetini değerlendirir. Söz konusu hassasiyetin yüksek olması YR düzeyinin de yüksek olarak değerlendirilmesi demektir. Ancak denetçi döngü veya hesap kalemleri için ayrı ayrı yapısal risk düzeyi değerlendirebilir.

Denetçinin yapısal risk değerlendirmesi, hangi finansal tablo kalemlerinde yanlışlıklarla karşılaşma olasılığının en fazla veya en az olduğunun tahmin edilmesidir. Genel düzeyde yapısal riskin değerlendirilmesinde denetçinin dikkate alacağı başlıca faktörler şunlardır.:

- Müşteri işletmenin yapısı (iştirak veya bağılı ortaklık olup olmadığı),
- Finansal raporlarda yolsuzluklardan kaynaklanan hatalarla ilgili faktörler,
- Önceki denetimin sonuçları,
- Olağandışı (rutin olmayan) işlemler,
- Denetimin ilk kez veya yenilenen denetim olup olmadığı,
- İlgili kesimler (ilişkili taraflar),
- Varlıkların kötüye kullanılması şüphesi,
- Örneklemenin yapılması,
- Tek tek yapılan hataların toplam etkisi,
- Hile riski değerlemesi.

İşletmenin yapısı ve bulunduğu sektör elbette belirli hesaplarda YR düzeyini artırır veya azaltır. Örneğin sadece TOKİ'ye iş yapan bir inşaat şirketi için satışlara yönelik YR düzeyi düşük olarak değerlendirilirken, taşeronlara yaptırılacak işler dolayısıyla satın almalara ilişkin YR yüksek olarak değerlendirilecektir. Denetçinin işletme ile ilgili geçmişte yaşamış olduğu tecrübeler de önemlidir. Çünkü benzer yanlışlıklar sistemli bir şekilde devam ediyor olabilir veya henüz düzeltici önlemler alınmamış olabilir. Örneğin, denetçi önceki yıllarda yapmış olduğu denetimlerde stoklara ilişkin çok sayıda yanlışlıkla karşılaşmış ise ve cari yılda da stok devir hızı yavaşlamış ise muhtemelen stoklara ilişkin her bir denetim hedefi için nispeten yüksek (belki de %100) ölçüde yapısal risk düzeyi değerlendirmesi gerekecektir. İşletmeler devir, birleşme, gibi olağan olmayan işlem veya olaylarla karşılaşmışlarsa, alışık olmadıkları için bu tür işlemlerin muhasebeleştirilmesinde hatalar yapılmış olabilir. Ayrıca tek tek önemsiz görünen yanlışlıkların toplam etkisi yüksek olabilir. Örneğin vadesi geçmiş alacaklar gibi. Bu tür hususlar YR değerlendirmesini etkileyecektir. Denetçi topladığı bilgileri ve mesleki yargısını kullanarak, her bir denetim amacı, hesap veya döngü için uygun YR düzeyine karar verir. Örneğin, stok kalemi için YR düzeyi yüksek iken, sermaye kalemi için düşük değerelebilir. Yapısal risk düzeyinin yüksek olması o denetim alanı ile ilgili toplanacak kanıt sayısını artırmanın yanı sıra daha tecrübeli denetçilerin bu alanda görev yapmasını da gerekli kılmaktadır.

CEVAP 3:

İç Kontrolün Amaçları:

- **1-İşletme varlıklarını korumak:** İstenmeyen durumlar nedeniyle varlıklarda meydana gelebilecek azalmalar veya zararların engellenmesi için önceden yönetimce tedbir alınmasıdır.
- **2-Muhasebe bilgilerinin doğruluğu ve güvenilirliğini sağlamak:** Muhasebe kayıt ortamının kontrol altına alınması ve sağlanan bilgilerin güvenilirlik derecesinin en üst düzeye çıkarılması için gerekli önlemler alınmasını amaçlar.
- **3-İşletme faaliyetlerinin yönetim politikalarına , planlara ve yasalara uygunluğunu sağlamak.:** İç kontrol sistemi faaliyetlerin verimliliğini sağlamaya yardımcı olur bütçe ve yönetim politikalarına uygunluğun korunmasına yardımcı olur.
- **4-kaynakların ekonomik ve verimli kullanımını sağlamak:** doğru ve uygun zamanda en az kaynak kullanılarak amaçlara ulaşılmış ise verimlilik sağlanmış demektir, Verimliliğin sağlanıp sağlanmadığı iç kontrol sisteminin iyi işlemesine ve faaliyete uygun ve teknik personelin çalıştırılmasına bağlıdır.
- **5-Yönetim tarafından belirlenmiş hedeflere ve amaçlara ulaşılmasını sağlamak:** Planlanmış sonuçların gerçekleşen sonuçlarla karşılaştırılmasıyla faaliyetlerin etkinliği değerlendirilir, iç kontrol sistemi hedeflere ulaşılabilir şekilde yönlendirildiğinde planlanmış sonuçların gerçekleştirilmesi kaçınılmazdır.

Denetim – Kontrol Farkı

Kontrol, bir işletmenin amaçlarına ulaşmasında önüne engel oluşturacak risklerin önlenmesi veya etkilerinin minimize edilmesi adına alınan önlemler, geliştirilen sistemler, yazılı olan yada olmayan kurallar, yönetmelikler ve prosedürlerin bütünüdür.

Denetim ise İktisadi faaliyet ve olaylarla ilgili iddiaların önceden saptanmış ölçütlere uygunluk derecesini araştırmak ve sonuçları ilgi duyanlara bildirmek amacıyla tarafsızca kanıt toplayan ve bu kanıtları değerleyen sistematik bir süreçtir.

Kontrol sürekliyen, denetim belirli aralıklarla gerçekleşir.

Kontrol eş zamanlıdır, denetim ise geçmişe dönüktür.

Kontrolde mekanik araçlar kullanılırken, denetimde insan ögesi etkindir.